

מנה בנתן

שינוי הדף היומי בדרך קצרו

לע"נ הגאון רבי משה מרדכי בן
רבי יצחק הלוי שולזינגר זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 83 פרשת עקב תשפ"א

סוכה כה-לא

והנ"מ ביניהם היא כשמצויים אנשים שנכנסים ויוצאים שם שאז אין חשש יחוד, אך יש צער לחתן, ר' זירא אמר שהוא אכל בסוכה ושמח בחופה ושמח לבו בכך שהרויח ב' מצוות, **שנו בברייתא** שחתן ושושבינים וכל בני חופה פטורים מתפילה ותפילין, אך חייבים בקר"ש,

דף כו ולדעת ר' שילא חתן פטור מקר"ש, והשושבינים וכל בני חופה חייבים, ר' חנניא בן עקביא אומר שכותבי סת"ם וכן התגרים ותגרי התגרים של סת"ם, וכל העוסקים במלאכת שמים לרבות מוכרי תכלת, פטורים מקר"ש ותפילה ותפילין ומכל מצוות שבתורה, והוא מקיים את דעת ר' יוסי הגלילי שאומר שעוסק במצוה פטור מהמצוה.

שנו בברייתא שהולכי דרכים ביום פטורים מהסוכה ביום וחייבים בלילה, והולכי דרכים בלילה פטורים בלילה וחייבים ביום, וההולכים ביום ובלילה פטורים ביום ובלילה, וההולכים לדבר מצוה ביום פטורים אף בלילה, כמו רב חסדא ורבה בר רב הונא שהלכו לשבת הרגל לריש גלותא וישנו בשפת הנהר של סורא, ואמרו שאנו שלוחי מצוה ופטורים מסוכה.

שנו בברייתא ששומרי העיר ביום פטורים מהסוכה ביום וחייבים בלילה, והשומרים בלילה פטורים בלילה וחייבים ביום, והשומרים בין ביום ובין בלילה פטורים בין ביום ובין בלילה, שומרי גנות ופרדסים פטורים בין ביום ובין בלילה, ואין לומר שיעשו סוכה במקום השמירה, לאביי מכיוון שכתוב תשבו כעין תדורו ולא הטריחוהו, ולרבא פירצה קוראת לגנב, והנ"מ ביניהם אם שומר כרי של פירות, שלרבא חייב ולאביי פטור.

שנו בברייתא שחולה פטור מסוכה גם כשאין בו סכנה, ואפילו חש בעיניו או בראשו, וכן אמר רשב"ג שחש בעיניו בקסרי, והתיר ר' יוסי הגדול שהוא ומשמשיו ישנו חוץ לסוכה.

רב התיר לרב אחא ברדלא לישון בכילה בסוכה בגלל הזבובים, ורבא התיר לרב אחא בר אדא לישון מחוץ לסוכה בגלל סירחון הקרקע, וזה לשיטתו שמצטער פטור מהסוכה, ומה ששינו שחולים ומשמשיהם פטורים, היינו שבחולים גם משמשיהם פטורים, אך במצטער רק הוא פטור ולא משמשיו.

רב יוסף אומר ששיעור אכילת עראי הוא כב' או ג' ביצים, ואביי מקשה שהרבה פעמים מספיק לאדם אכילה כזו וא"כ זה אכילת קבע, ואביי אומר שהשיעור הוא כמו שתלמיד טועם בכבוקר ונכנס לשיעור.

שנו בברייתא שמותר לאכול עראי חוץ לסוכה אך אסור לישן עראי חוץ לסוכה, ורב אשי מבאר שחששו שירדם, ואביי מקשה שמותר לישן עראי בתפילין אך קבע אסור, ונחשוש שירדם גם בעראי, ורב יוסף בר רב עילאי מסביר שמדובר שמוסר שנתו לשומר, ורב מרשיא הקשה שהשומר צריך שומר, ורבה בר בר חנה מבאר בשם ר' יוחנן שמדובר שמניח ראשו בין ברכיו, ורבא מבאר שבסוכה אסרו גם עראי שאין קבע לשינה.

ישנה ברייתא שאדם ישן בתפילין עראי ולא קבע, ויש ברייתא שישן בין עראי בין קבע, ויש ברייתא שלא ישן לא קבע ולא עראי, ויש לבאר שכשאוחזם בידו אסור אף עראי, ואם הם בראשו מותר עראי ולא קבע, ובמניח סודר עליהם מותר אף קבע.

רמי בר יחזקאל מבאר שזמן שינת עראי היא כשיעור הליכת ק' אמה, וכן שנו בברייתא שהישן בתפילין וראה קרי לר' יעקב

דף כה רב הונא בר רב יהושע אומר שאילן שנופו יורד אין מטלטלים בו יותר מבית סאתים, שהוא דירה שתשמישה לאויר שמטלטלין בה רק עד בית סאתים, וישנה ברייתא שאם שבת בתל גבוה י' והוא יותר מד' אמות עד בית סאתים, וכן נקע עמוק י' והוא יותר מד' אמות עד בית סאתים, וכן קמה קצורה ושיבולות מקיפים אותה, יכול ללכת את כולה וחוצה לה עד אלפים אמה, ולכאורה קשה שהרוח מוליכה ומביאה את השבלים, ויש לומר שמחברם בעלי הוצים ודפנא.

משנה שלוחי מצוה פטורים מהסוכה, וכן חולים ומשמשיהם פטורים מהסוכה, ומותר לאכול ולשתות דרך עראי מחוץ לסוכה. **גמרא** שנו בברייתא שמהפסוק **בשבתך בביתך** לומדים למעט עוסק במצוה שפטור ממצוות, **מובלכתך בדרך** ממעטים חתן, ולמדו מכאן שהכונס את הבתולה פטור מקר"ש, והכונס אלמנה חייב, ורב הונא מבאר את המיעוט שכמו שדרך היא רשות, כך חייב מי שעוסק בדבר רשות והעוסק במצוה פטור, אך לכאורה ניתן ללמוד בפסוק שחייב גם כשהוא בדרך של מצוה, ויש לומר שהתורה לא כתבה בשבת ובלכת וכתוב בשבתך לומר שרק בשבת ובלכת שלך אתה חייב אך אתה פטור בהליכה של מצוה, אך לפ"ז קשה מדוע כונס אלמנה חייב למרות שעוסק במצוה, ויש לחלק שכונס בתולה הוא טרוד וכונס אלמנה אינו טרוד, אך אין להוכיח מזה שבכל טרדה פטור, שא"כ גם כשטבעה ספינתו בים יהיה פטור, ורב אמר שאפילו אבל חייב בכל המצוות חוץ מתפילין שנאמר בהם **פאר**, אלא החילוק הוא שבבתולה הוא טרוד טרדה של מצוה ובאלמנה אינו טרוד, ובטבעה ספינתו הוא רק טרדה של רשות.

יש להקשות שבברייתא אחרת למדו שעוסק במצוה פטור ממצוות מהפסוק **ויהי אנשים אשר היו טמאים**, ור' יוסי הגלילי אמר שהם היו נושאי ארונו של יוסף, **עמוד ב** ור"ע אמר שהם מישאל ואלצפן שעסקו בנדב ואביהוא, ור' יצחק סובר שנושאי ארונו של יוסף יכלו להטהר כבר קודם, וכן מנדב ואביהוא שמתו בא' ניסן כבר יכלו להטהר, אלא הם היו טמאים ממת מצוה שחל יום ז' שלהם בערב פסח, שכתוב **ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא**, ומשמע שרק ביום ההוא לא יכלו לעשות, ולמחרת כן יכלו לעשות, ויש לומר ששם היו פטורים מפסח שעדיין לא הגיע זמן חיובו של פסח, אך כשהגיע זמן חיוב המצוה ובכ"ז פטורים לומדים מקר"ש, ואם היינו לומדים מקר"ש בלבד לא היינו לומדים שעוסק במצוה דוחה אף מצוה שיש בה כרת.

רב אבא בר זבדא אמר בשם רב שאבל פטור מתפילין, שנאמר ביחזקאל **פארך חבוש עליך** שרק הוא ילבש תפילין אך שאר אבלים פטורים מתפילין, וזה רק ביום הראשון שנאמר **ואחריתה כיום מר**.

רב אבא בר זבדא אומר בשם רב שאבל חייב בסוכה, והחידוש הוא שאף שמצטער פטור מסוכה, זה רק צער מהסוכה, אך לאבל יש צער מעצמו, והוא צריך ליישב דעתו.

רב אבא בר זבדא אמר בשם רב שחתן ושושביניו וכל בני החופה פטורים מסוכה כל ז' ימי המשתה, כיוון שחייבים לשמחו, ואין לומר שיאכלו וישמחו בסוכה, כיון שהשמחה היא במקום החופה, ואין לומר שיאכלו בסוכה וישמחו בחופה, כי השמחה צריכה להיות במקום סעודה, ולאביי לא אומרים שיעשו חופה בסוכה שחששו ליחוד, ולרבא משום צער החתן,

אוחז ברצועה ולא בקציצה **עמוד ב** ולרבנן מותר לישון בהם עראי ולא קבע ושיעור עראי כדי הילוך ק' אמה.

רב אומר שאסור לאדם לישון ביום יותר משינת הסוס והיא כשיעור ס' נשימות, אביי אומר שרבה ישן כרב, ורב כרבי, ורבי כדוד, ודוד כסוס, וסוס שנתו היא ס' נשימות, כשאביי ישן ביום כשיעור הליכה מפומבדיתא לבי כובי, קרא עליו רב יוסף עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך.

שנו בברייתא שלר' נתן הנכנס לישון ביום רצה חולץ התפילין ואם רצה יכול להניח, ובלילה חולץ ואינו מניח, ולר' יוסי הילדים חולצין ואינם מניחים גם ביום שהם רגילים בטומאה, ולכאורה רואים שר' יוסי סבר שבעל קרי אסור בתפילין, ואביי דוחה שמדובר בילדים ונשותיהם עמם שחוששים שיבוא להרגל דבר.

שנו בברייתא שאם שכח ושימש בתפילין לא אוחז ברצועה או בקציצה עד שיטול ידיו ויטלם שהידים עסקניות הם.

משנה פעם הביאו לר' יוחנן בן זכאי לטעום תבשיל, ולר"ג הביאו ב' כותבות ודלי של מים והם אמרו שיעלום לסוכה, אך כשנתנו לר' צדוק אוכל פחות מכביצה הוא נטל אותו במפה ואכלו מחוץ לסוכה ולא בירך אחריו. **גמרא** המעשה אינו סותר את המשנה הקודמת אלא המשנה באה לומר שאם רוצה להחמיר יחמיר ואין בזה יהורא, וכן היה מעשה שהביאו לר' יוחנן בן זכאי לטעום תבשיל ולר"ג ב' כותבות ודלי מים

דף כז והם אמרו להעלותם לסוכה, אך ר' צדוק לא הקפיד לאכול פחות מכביצה בסוכה, ולכאורה משמע שכביצה כן צריך סוכה, וזה לא כרב יוסף וכאביי, ויש לומר שנקטו פחות מכביצה לענין שאם אכל כביצה צריך נטילה וברכה, ובסוכה לא חייב בכביצה.

משנה לר"א אדם חייב לאכול בסוכה י"ד סעודות, אחת ביום ואחת בלילה, ולחכמים אינו חייב חוץ מליל יו"ט הראשון, ור"א הוסיף שמי שלא אכל בליל יו"ט ראשון יכול להשלים בליל יו"ט אחרון, ולחכמים אין לזה תשלומין ונאמר על זה מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות. **גמרא** ר"א למד מהפסוק **תשבו** שצריך להיות כעין דירה שאדם אוכל סעודה אחת ביום ואחת בלילה, ולחכמים, כמו שבדירתו רצה אוכל לא רצה אינו אוכל כך בסוכה אינו חייב לאכול מלבד ליל יו"ט ראשון, שר' יוחנן אמר שר"ש בן יהוצדק לומד בגזירה שווה **חמשה עשר חמשה עשר** מחג המצות וכמו ששם בלילה הראשון חובה, שכתוב **בערב תאכלו מצות**, והשאר רשות, כך בסוכה בלילה הראשון חובה ושאר הימים רשות.

ר"א אומר שניתן להשלים ביו"ט אחרון, ויש להקשות שכרישא הוא אומר שצריך לאכול י"ד סעודות, ור' בירא אמר בשם ר' אמי שר"א חזר בו.

אין לומר שישלים ביו"ט אחרון בפת כי אז הוא אוכל את סעודת היום, אלא יש לומר שישלים במיני תרגימא, וכן שנו בברייתא שאם השלים במיני תרגימא יצא.

פעם שאל אפוטרופוס של אגריפס המלך את ר"א שהוא רגיל לאכול סעודה אחת ביום האם יוצא גם בסוכות בכך, אמר לו ר"א שבכל יום הוא אוכל כמה פרפראות לכבוד עצמו, ואינו יכול לאכול משהו לכבוד קונו, ועוד שאל את ר"א שיש לו ב' נשים אחת בטבריה ואחת בציפורי ויש לו סוכה בטבריה ובציפורי האם הוא יכול לצאת מסוכה לסוכה, אמר לו ר"א שהיוצא מסוכה לסוכה ביטל מצוות הראשונה **עמוד ב** שר"א סובר שלא יוצאים מסוכה לסוכה ולא עושים סוכה בחול המועד, ולחכמים יכולים לצאת מסוכה לסוכה וגם לעשותה בחול המועד, ור"א מודה שאם נפלה שחזור ובונה אותה, ור"א למד מהפסוק **חג הסוכות תעשה לך** שבעת ימים, שיעשה סוכה

הראויה לשבעת ימים, ורבנן לומדים מהפסוק שיעשה סוכה גם בחג, ובנפלה החידוש הוא שלא אומרים שהסוכה שבנה היא סוכה אחרת ואינה לו',

ר"א אומר שכמו שאדם אינו יוצא ביו"ט ראשון בלולבו של חברו שכתוב **ולקחתם לכם משלכם**, כך אינו יוצא בסוכתו של חברו שכתוב **וחג הסוכות תעשה לך** שבעת ימים משלך, ולחכמים אף שבלולבו של חברו אינו יוצא ביו"ט ראשון אך בסוכה של חברו יוצא, שכתוב **כל האזרח בישראל ישבו בסוכות**, שכל ישראל ראוים לשבת בסוכה אחת, ומתעשה לך לומדים רבנן למעט גזולה, אך שאולה כשירה, שכתוב **כל האזרח**, ור"א לומד מכל האזרח לחייב גר שהתגייר בחג או קטן שהגדיל בחג, ורבנן לא צריכים לרבות אותם כי הרי עושים סוכה בחול המועד.

שנו בברייתא שר' אלעאי הלך ברגל להקביל את פני ר"א רבו בלוד, אמר לו ר"א, אלעאי, אינך משובתי הרגל, שר"א אמר שהוא משבח את העצלנים שלא יוצאים מבתיהם ברגל שכתוב **ושמחת אתה וביתך**, אך ר' יצחק אמר שאדם חייב להקביל פני רבו ברגל שכתוב **מדוע את הולכת אליו לא חודש ולא שבת**, ומשמע שבחודש ושבת צריך להקביל פני רבו, ויש לומר שר' יצחק מדבר כשחזור באותו יום אך אם אינו חוזר לר"א אסור ברגל.

שנו בברייתא שר"א שבת פעם בגליל העליון בסוכתו של יוחנן בן אלעאי בקסרי או קסריון, והגיעה החמה לסוכה אמר יוחנן האם אפרוש עליה סדין, אמר ר"א שאין שבט בישראל שלא יצא ממנו שופט, וכשהגיעה החמה לחצי הסוכה אמר שוב האם אפרוש סדין ואמר לו ר"א שאין שבט מישראל שלא יצא ממנו נביאים, ושבט יהודה ובנימין עמדו מהם מלכים ע"פ הנביאים, וכשהגיעה החמה למרגלותיו של ר"א נטל יוחנן סדין ופירש עליה הפשיל ר"א טליתו ויצא, ומה שלא ענה לו בתחילה שמעולם לא אמר דבר שלא שמע מרבו, ומה שר"א שבת במקום אחר למרות שהוא שיבח את העצלנים, יש לומר שזה היה שבת רגילה, ומה שר"א לא ענה משיטתו בפקק החלון שאם קשור ותלוי פוקקין בו, ואם לא, אין פוקקים בו, ולחכמים גם באין קשור ותלוי פוקקים,

דף כח ויש לחלק ששם זה נקרא מוסיף על אהל שהוא מבטל את הפקק בחלון אך בסדין שאינו מבטלו שם יהיה מותר.

שנו בברייתא שר"א שבת בגליל העליון ושאלו ממנו ל' הלכות בהלכות סוכה, על י"ב מהם אמר שמעתי ועל י"ח אמר לא שמעתי, ור' יוסי בר יהודה אמר שעל י"ח אמר שמעתי ועל י"ב אמר לא שמעתי, אמרו לו האם אתה אומר רק ממה ששמעת, אמר להם שאתם מחייבים אותי לומר דבר שלא שמעתי מרבתי, שמעולם לא הקדים אותי אדם לביהמ"ד ולא ישנתי בביהמ"ד לא קבע ולא עראי, ולא הנחתי אדם בביהמ"ד ויצאתי, ולא שחתי שיחת חולין ומעולם לא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי.

אמרו על ר' יוחנן בן זכאי שלא שח שיחת חולין מימיו, ולא הלך ד' אמות בלי תורה ותפילין, ולא קדמו אדם בבית המדרש, ולא ישן בבית המדרש לא שינת קבע ולא עראי, ולא הרהר במבואות המטונפות, ולא הניח אדם בביהמ"ד ויצא, ולא מצאו אדם יושב ודומם אלא יושב ושונה, ולא פתח אדם דלת לתלמידיו אלא הוא בעצמו, ולא אמר דבר שלא שמע מפי רבו, ולא אמר הגיע הזמן ללכת מביהמ"ד חוץ מערב פסח וערב יוה"כ, וכן נהג ר"א תלמידו, ולהלל הזקן היו פ' תלמידים ל' מהם היו ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבינו, ול' מהם ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע, וכ' בינונים, גדול שבכולם יונתן בן עוזיאל, וקטן שבכולם רבן יוחנן בן זכאי שאמרו עליו שלא הניח מקרא

להכניס לסוכה, ויש אומרים חוץ לסוכה, והחילוק הוא שבסוכה גדולה הנר בסוכה, ובקטנה הנר חוץ לסוכה.

השיעור שתסרח המקפה בגשם הוא במקפה של גריסים, אביי ישב לפני רב יוסף בסוכה ונשבה רוח ונפלו קסמין מהסכך, ואמר רב יוסף פנו כלי מכאן, אמר לו אביי שכתוב שהשיעור הוא משתסרח המקפה, אמר לו כיון שאני אסטניס בשבילי זה כאילו סרחה המקפה.

שנו בברייתא שאם אכל בסוכה וירד בגלל הגשמים, לא מטריחים אותו לעלות עד גמר סעודתו, ואם ישן וירד בגלל הגשמים אין מטריחים אותו לעלות עד שיאור, והסתפקו אם זה עד שיתעורר, או עד שיאור השחר, והביאו ראיה מברייתא שכתוב עד שיאור ויעלה עמוד השחר ולכאורה זה דבר אחד, אלא הכוונה עד שיעור וגם יעלה עמוד השחר.

הסתפקו מי שפך קיתון האדון לעבד או העבד לאדון, ויש להוכיח מברייתא שכתוב להדיא שפך לו רבו קיתון על פניו ואמר לו אי אפשי בשימושך.

שנו בברייתא שכשיש ליקוי חמה הוא סימן רעכ לכל העולם, וזה משל למלך שעושה סעודה לעבדיו והניח לפניהם פנס, וכשכועס עליהם אומר לעבדו שיטול מלפניהם את הפנס וישבו בחושך, ור"מ אומר שכשמאורות לוקים הוא סימן רע לשונאי ישראל שהם מלומדים ללקות, וזה משל למלמד שבא לבית הספר עם רצועה מי דואג מי שרגיל ללקות, כשהחמה לוקה הוא סימן רע בעיקר לעכו"ם שמונים לחמה, וכשהלבנה לוקה הוא סימן רע לשונאי ישראל שהם מונים ללבנה, כשהחמה לוקה במזרח הוא סימן רע ליושבי מזרח, ואם לקתה במערב הוא סימן רע ליושבי מערב, ואם הוא באמצע הוא סימן רע לכולם, אם פניה דומים לדם הוא סימן שיבוא חרב לעולם, ואם זה דומה לשק זה סימן לחיצי רעב, ואם דומה לזה ולזה יהיה גם חרב וגם רעב, לוקה בשקיעה הפורענות תשהה, ואם לוקה בזריחה הפורענות ממהרת, ויש אומרים להפך, שבשקיעה הפורענות ממהרת כמו החמה, ובזריחה הפורענות שוהה כמו שהחמה שוהה ביום.

כשהאומות לוקים לוקים גם האלוהות שלהן, שכתוב ובכל אלוהי מצרים אעשה שפטים, וכשישראל עושים רצונו של מקום אין להם לירוא מאלו, כמו שכתוב כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה, שהם מפחדים ולא ישראל, ושנו בברייתא שבשביל ד' דברים החמה לוקה בשביל אב"ד שמת ולא נספד כראוי, ועל נערה המאורסה שצעקה בעיר ואין לה מושיע, ועל משכב זכר, ועל ב' אחים שנשפך דמם כאחד, ועל ד' דברים לוקים הירח והכוכבים, על כותבי פלסתר ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות, ובגלל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרים למלכות, בגלל משהי שטרות פרועים ובגלל מלוי ריביות, **עמוד ב** ועל מי שיכול למחות בהם ואינו מוחה, ובגלל מי שפוסק צדקה ברבים ואינו נותן, רב אומר שנכסי בעלי בתים הולכים לכיליון בגלל כובשי שכר שכיר, ובגלל עושקי שכר שכיר, ובגלל שפורקים עול מצוארם ונותנים על חבריהם, ובגלל גסות הרוח והיא החמורה מכולם, ובענוים כתוב **וענוים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום.**

פרק לולב הגזול

משנה לולב גזול ויבש ושל אשירה ושל עיר הנדחת פסול, נקטם ראשו או שנפרצו עליו פסול, ולת"ק נפרדו עליו כשר, ולר' יהודה יאגדנו מלמעלה, ציני הר הברזל כשירות, לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר. **גמרא** המשנה אומרת שגזול ויבש פסול, ואינה מחלקת בין יום ראשון לשאר הימים, ואמנם יבש

או משנה גמרא הלכות ואגרות דקדודי תורה ודקדוקי סופרים, קל וחומר גזירה שווה, תקופות גימטריות, שיחת מלאכי השרת שיחת שדים שיחת דקלים, משלות כובסים ומשלות שועלים, דבר גדול שזה מעשה מרכבה, ודבר קטן שהן הוויות של אביי ורבא, לקיים את הפסוק **להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהן אמלא**, והקטן שבכולם כך וק"ו הגדול שאמרו על יונתן בן עוזיאל שכשישב ועסק בתורה כל עוף הפורח עליו מיד נשרף.

משנה לב"ש, מי שראשו ורובו היו בסוכה והשולחן בבית פסול, ולב"ה כשר, ואמרו לב"ה שהיה מעשה שזקני ב"ש וב"ה ביקרו אצל יוחנן בן החורנית ומצאוהו יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו כלום, ואמרו לב"ש שאכן אמרו לו הזקנים שאם אתה נוהג כך לא קיימת מצוות סוכה מימך, נשים עבדים וקטנים פטורים מהסוכה, קטן שאין צריך לאמו חייב, והיה מעשה שכלתו של שמאי ילדה והוא פחת את המעזיבה וסיכך על המיטה עבור הקטן. **גמרא** נשים פטורות שכתוב **אזרח** שזה אזרח, והאזרח להוציא נשים, וכל מרבה קטנים, ומשמע שאזרח משמעותו גם נשים וגם אנשים, אך קשה שביו"כ דרשו **האזרח** לרבות נשים האזרחיות שחייבות בעינוי ומשמע שאזרח זה רק אנשים, ורבה אומר שזה הלכה שרבנן הסמיכו על פסוק, אך יש לברר מה מהלכה ומה מפסוק, ועוד שאין צריך פסוק ויש ללמוד את זה מהכלל שמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, וביו"כ חייבות בעינוי כדברי רב שכתוב איש או אשה **עמוד ב** והתורה השוותה אשה לאיש לכל עונשים שבתורה, ואומר אביי שסוכה לומדים מהלכה, שהיה מקום לומר שיש לנשים חיוב משום **תשבו** כעין תדורו וכמו שבדירה אדם גר עם אשתו, כך בסוכה. ורבא אומר שהיה מקום לדרוש **ט"ו ט"ו** מחג המצות שכמו שנשים חייבות במצה כך יהיו חייבות בסוכה, ולכן לומדים מהלכה, אך לפ"ז מהפסוק לומדים לרבות גרים שלא נמעט אותן מאזרח ולא גרים, וביו"כ אין צורך לרבות נשים, והפסוק בא לחייב נשים בתוספת, שלא נאמר שכמו שמיעטו תוספת מעונש ואזהרה כך נמעט נשים, קמ"ל שנשים חייבות.

מכל מרבים קטנים ומה שכתוב במשנה שקטנים פטורים מדובר בקטן שלא הגיע לחינוך, ומכל מרבים קטן שהגיע לחינוך ואמנם חיובו הוא רק מדרבנן, אך זה רק אסמכתא.

ר' ינאי מבאר שקטן שא"צ לאמו הוא כשנפנה ואין אמו מקנחתו, ור"ש מבאר שהוא מתעורר ואינו קורא אמא, ואמנם גם גדולים יותר קוראים אמא, אלא מי שקורא ושונה כשניעור נקרא צריך לאמו.

המעשה משמאי לא בא לסתור את הדין שקטנים פטורים, אלא בא לומר ששמאי מחמיר, וכך היה מעשה שכלתו ילדה והוא עשה סוכה עבור הקטן.

משנה בשבעת הימים אדם עושה את הסוכה קבע וביתו עראי, וכשיורד גשם מותר להתפנות מהסוכה ממתי שתסרח המקפה, וזה משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו והוא שופך לו קיתון על פניו. **גמרא** בסוכות עושה סוכתו קבע ואם היו לו כלים ומצעות נאים יעלה אותם לסוכה ואוכל ושותה ומטייל בסוכה, ולומדים זאת **מבסוכות תשבו** כעין תדורו שבו' הימים אדם יעשה סוכתו קבע וביתו עראי, ויעלה לסוכה כלים ומצעים נאים, ויאכל וישתה ויטייל בסוכה וישנן בסוכה, ומה שרבא אמר שמקרא ומשנה בסוכה ולימוד הש"ס מחוץ לסוכה, יש לחלק שלגרוס דבר ברור אפשר בסוכה, ועיון הוא בחוץ

דף כט כמו שרבא ורמי בר חמא כשקמו מלפני רב חסדא רצו בגמרא יחד, ואח"כ עיינו בסברא.

רבא אומר שכלי שתיה מכניסים לסוכה, אך כלי אכילה מחוץ לסוכה, חבית ודלי עץ מחוץ לסוכה, ונחלקו בנר, אם יכול

פסול שאינו הדר אך גזול שפסול מצד שאינו לכם זה פסול רק ביום הראשון ולא בשאר הימים

דף ל ומבאר ר' יוחנן בשם רשב"י שפסול מצד מצוה הבאה בעבירה, שכתוב והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה, וכמו שפיסח אין לו תקנה כך אין תקנה לגזול, ופסול בין קודם יאוש בין אחר יאוש, ולפני יאוש פסול שכתוב אדם כי יקריב מכם וגזול אינו שלו, ולאחר יאוש אמנם קנהו ביאוש אך הוא מצוה הבאה בעבירה, ועוד דרש רשב"י על הפסוק כי אני ה' אוהב משפט שונא גזל בעולה, משל למלך שעובר במכס ואמר לעבדיו שלמו למוכסין, אמרו לו הרי הכל שלך, אמר להם שילמדו ממנו כל עוברי דרכים שלא להבריח את המכס, כך אומר הקב"ה שילמדו ממנו לברוח מהגזל, וכן אמר ר' אמי שיבש פסול שאינו הדר וגזול פסול מטעם מצוה הבאה בעבירה, אך ר' יצחק בר נחמני אומר בשם שמואל שגזול פסול רק ביום הראשון, אך בשאר החג כמו שיוצא בשאול כך יוצא בגזול, ושאל ר"נ בר יצחק שבמשנה כתוב לולב הגזול והיבש פסול, ומשמע ששאול כשר, וביום הראשון פסול גם שאול שאינו לכם, אלא משמע שמדובר ביום השני ששאול כשר, ובכ"ז גזול פסול, ורבא דוחה את הקושיא שמדובר ביום הראשון, ושאול ודאי פסול אך היינו אומרים שבכשר בגזול שבסתם גזילה היה יאוש לבעלים, קמ"ל שפסול.

רב הונא אמר לסוחרי ההדסים שכשקונים מהגויים יתנו להם לקטוף מפני שסתם עכו"ם גזלני קרקעות הם, **עמוד ב** וקרקע אינה נגזלת, לכן הגויים יגזזו שיהיה יאוש הבעלים בידיהם, ובידי הישראל כבר יהיה שינוי רשות, ואמנם לענין הקונים מספיק שהסוחרים עצמם יקטפו שכבר יהיה יאוש בידיהם ושינוי הרשות לקונים, אך לגבי הסוחרים עצמם צריך שהגויים יקטפו, אך קשה שהסוחרים יקנו בשינוי מעשה באיגוד הלולב, וצריך לומר שרב הונא סובר שלולב א"צ אגד, וגם אם צריך אגד הוא שינוי החוזר לברייתו שאינו שינוי, אך לכאורה יהיה שינוי השם, שמתחילה קראו לזה הדס ועכשיו נקרא הושענא

דף לא יש לומר שגם מתחילה קראו להדס הושענא. **לר"א** סוכה גזולה והמסכך ברה"ר פסול, ולחכמים כשר, ור"נ אומר שנחלקו כשתקף את חבירו והוציאו מסוכתו, שלר"א אדם אינו יוצא בסוכתו של חבירו, ואם קרקע נגזלת זה סוכה גזולה ואם אינה נגזלת פסול שזה סוכה שאולה, ורבנן סוברים שאדם יוצא בסוכתו של חבירו וקרקע אינה נגזלת וא"כ זה סוכה שאולה, ואם גזל עצים וסיכך בהם לכו"ע יוצא וחייב רק דמי עצים, ומדויק בברייתא שזה כמו מסכך ברה"ר שהקרקע אינה שלו כך לר"א לא יוצא רק כשהקרקע אינה שלו.

זקנה אחת באה לפני ר"נ ואמרה שריש גלותא וכל החכמים יושבים בסוכה גזולה, והיא צווחה ור"נ לא השגיח בה, אמרה לו, אשה שהיו לאביה ג' מאות וי"ח עבדים צועקת לפניכם ואינכם משגיחים בה, אמר ר"נ היא סתם קולנית ואין לה אלא דמי עצים.

רבינא אומר שקורה גזולה שסיככו בה יש בה תקנת מריש, והחידוש בזה יותר מעצים למרות שהיא פחות מצויה מעצים, בכ"ז אינו מחזיר כי הוא צריך לה בתוך ז' הימים, ואחר כך יחזיר בעין, ואם חיבר בטיט אינו חייב גם אחר ז' הימים,

שנו בברייתא שלת"ק לולב יבש פסול ולר' יהודה כשר, ואמר רבא שהם נחלקו בלולב, שלרבנן מקישים לאתרוג שצריך הדר כך בלולב צריך הדר, ולר' יהודה לא לומדים לולב מאתרוג ואין צריך הדר, ובאתרוג לכו"ע צריך הדר, אך קשה שבלולב שנפרצו עליו אמר ר' יהודה שיאגדנו מלמעלה, ומשמע שהוא סבר שבלולב גם צריך הדר, אך יש לומר שהטעם הוא כמו שהוא אמר שר' טרפון למד מהפסוק **כפת תמרים** שאם היה

פרוד יכפתנו, אך לכאורה ר' יהודה אומר שיש לאגדו במינו ומשמע שזה מצד הדר, ויש לדחות שרבא אומר שמועיל לאגוד אפילו בסיב או בעיקר הדקל, ובאמת הטעם של ר' יהודה הוא שכיון שלולב צריך אגד אם יאגוד ממין אחר זה יהיה ה' מינים, אך קשה שר' יהודה עצמו סובר שגם באתרוג לא צריך הדר שכתוב בברייתא שד' מינים לא פוחתים מהם ולא מוסיפים עליהם, ואם לא מצא אתרוג לא יביא פריש או רימון ולא דבר אחר, כמושים כשרים יבשים פסולים, ולר' יהודה כשר ביבש, והוא הביא מעשה **עמוד ב** שבני כרכים היו מורישים לולביהן לבני בניהם, אמרו לו שאין להביא ראייה משעת הדחק, וכתוב שיבשים כשרים ומשמע אף אתרוג, ויש לדחות שלר' יהודה רק לולב כשר ביבש.

החידוש בדברי הברייתא שלא מוסיפים על המינים שאף שר' יהודה סובר שלולב צריך אגד ואם הביא מין אחר זה לא נקרא שמוסיף כשאינו אגוד עם האחרים, קמ"ל שזה נקרא בל תוסיף, ומה שחידשה הברייתא שלא יביא פריש או רימון שהיינו אומרים שיביא משהו שדומה לד' מינים שלא תשתכח תורת אתרוג, קמ"ל שאסור שלא יצא מזה קלקול שבשנה אחרת יביא משהו דומה.

ישנה ברייתא שלת"ק אתרוג ישן פסול ור' יהודה מכשיר, וא"כ רואים שלר' יהודה אין כלל דין הדר אף באתרוג, ומה שנחלקו באתרוג ירוק ככרתי שלר"מ כשר ולר' יהודה פסול, ולכאורה הוא מטעם שאינו הדר, יש לומר שהטעם הוא שעדיין לא נגמר הפרי, וכן במה שנחלקו באתרוג קטן שלר"מ שיעורו כאגוז, ולר' יהודה שיעורו כביצה, יש לומר שנחלקו מתי הוא גמר הפרי, וכן מה שנחלקו באתרוג גדול שלר' יהודה השיעור הוא שיאחז ב' בידו אחת, ולר' יוסי אפילו אחד בב' ידיו, אינו מטעם הדר אלא כדברי רבה שנוטלים לולב בימין ואתרוג בשמאל ולפעמים מתהפך לו, ובגדולים זה יכול ליפול ולהפסל, ומה שלר' יהודה אתרוג נקרא הדר הוא רק לענין שהוא דר באילן משנה לשנה.

רבא אומר שאתרוג של ע"ז לא יטול ואם נטל כשר, ובמשנתנו מדובר באשירה של זמן משה שדינה בשריפה וכאילו השיעור שלה נכתת, וזה מדויק במשנה שכתבה את הדין הזה יחד עם עיר הנדחת שדינה בשריפה.

רב הונא אומר שרק לולב שנקטם פסול אך לולב שנסדק כשר.